

IZRICANJE ZAŠTITNE MJERE ODUZIMANJA VLASNIŠTVA PLOVILA

Passing Protective Measure of Property of Craft Deprivation

Željko Dominis, dipl. ing. pomorskog prometa

zeljko.dominis@du.t-com.hr

Ministarstvo financija, Carinska Uprava, Carinarnica Dubrovnik

Zeljko.Dominis@carina.hr

UDK 347.79

Sažetak

U dijelu jedanaestom Pomorskog zakonika sadržane su odredbe koje se odnose na pomorske prekršaje, i u odnosu prema prethodnom Zakoniku sankcije su znatno pooštrene. Pojedini prekršaji kategorizirani su prema težini povrede zaštićenog dobra i visini kazne, a za neka prekršajna djela Pomorski zakonik, uz novčanu kaznu, određuje i izricanje zaštitne mjere oduzimanje plovila. Tako je za svako neovlašteno iznajmljivanje plovila, to jest za obavljanje tzv. crnog chartera, predviđena novčana kazna i mjera oduzimanja plovila.

Pojedine odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, donesene u postupku povodom ustavnih tužba radi zaštite ustavno zajamčenog prava vlasništva, otvorile su više veoma zanimljivih pitanja, i to ne samo s pomorskopravnoga nego i s kaznenopravnog i ustavnopravnog aspekta. U članku se kritički analiziraju pojedine zakonske odredbe i određeni podzakonski pomorski propisi, naputci i mišljenja, te i njihova (ne)usklađenost s propisima EU iz ovoga područja, s posebnim osvrtom na većinsko stajalište iz izdvojenih mišljenja ustavnih sudaca u navedenim odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Ključne riječi: prijevoz putnika (kabotaža), crni charter, pravo vlasništva, zaštitna mjera oduzimanja plovila, ustavna tužba, Ustavni sud, ustavni suci i odluke Ustavnog suda.

Summary

In the Section 11 of Maritime Code there are provisions relating to marine offences and in comparison to previous Code, the sanctions have become significantly stricter. Specific offences have been classified in accordance to the extent of damage of protected property and the amount of penalty. Some offences, according to Maritime Code are sanctioned by protective measures of capturing the craft. Thus, any unauthorized renting of craft i. e. "black charter" requires pecuniary penalty and measure of capturing the craft.

Specific Decisions of The Republic of Croatia have been made in the procedure on the occasion of Constitutional charges for the protection of constitutionally predicted right to the property, which gave rise to some very interesting questions, not only from point of view of maritime law, but from point of view of criminal and constitutional law. The paper has analysed critically specific legal provisions and special maritime sub-acts, maritime regulations, instructions and opinions, as well as their (non)compliance with the regulations of EU from this area with special attention to the standpoint of the majority and separated opinions of Constitutional Judges in the quoted decisions of The Constitution of The Republic of Croatia.

Key words: passenger transport, black charter, property right, protective measure of capturing craft, Constitutional charges, Constitutional Tribunal, Constitutional Judges, decision of Constitutional Tribunal.

UVOD / Introduction

Velik interes šire javnosti, a u pomorskopравnim krugovima veliku polemiku, izazvale su određene kaznene odredbe Pomorskog zakonika (NN, br. 181/04. i 76/07.) po kojima se uz kaznu za prekršaj izriče i zaštitna mjera oduzimanja vlasništva nad plovilom koje je sudjelovalo u prekršaju, pa je tako u 2005. godini zaplijenjeno devetnaest, a 2006. godine dva plovila.

Ustavni sud RH donio je potkraj 2006. i potkraj 2007. godine dvije odluke u postupku zaštite ustavnih prava moguće povrijeđenih pojedinačnim aktom, koje su u stručnoj, ali i u široj javnosti ostale veoma zapažene. Obje odluke odnosile su se na tzv. *crni charter* i razmatrale su pitanje razmjernosti zaštitne mjere oduzimanja plovila (jahta) velikih vrijednosti izrečene u prekršajnom postupku, s jedne strane, i težine samog počinjenja prekršaja i nedopuštene zarade, s druge strane.

Spomenute odluke Ustavnog suda otvorile su više pitanja - kako s pomorskopравnoga, tako i s kaznenopravnog i ustavnopravnog motrišta (kao što su pitanja dopustivosti, to jest prihvatljivosti drastičnih sankcija, nerazmjernih težini počinjenog djela i počinjenoj šteti ili ostvarenoj dobiti, kao i ukidanja pojedinačnog akta bez tangiranja moguće neustavne zakonske odredbe na temelju koje je taj akt donesen). Iz obrazloženja tih odluka Ustavnog suda i iz izdvojenih mišljenja sudaca, razvidna su njihova suprotstavljena stajališta oko temeljnoga pravnog pitanja, pa je pri odlučivanju za samo jedan glas (dakle „za dlaku“) prevagnuo stav da se tužbe ipak odbiju.

Odluke Ustavnog suda otvorile su i pitanje zajamčene slobode pružanja usluga općenito vezano za pitanje ograničavanja pomorske kabotaže na domaće subjekte (brodare). S tim u svezi autor je postavio pitanje jesu li navedene odredbenovih pomorskih propisa u nesuglasju i suprotnosti s Konvencijom o privremenom uvozu (NN - Međunarodni ugovori, br. 16/98. i 1/03. – dalje: Istanbulska konvencija)¹ – Anexom E o robi uvezenoj s

¹ Svjetska carinska organizacija (*World Customs Organisation* – skraćeno: WCO) glede pojednostavljenja i usklađivanja carinskih postupaka, poduzimala je i poduzima brojne mjere radi olakšavanja uvjeta i postupaka privremenog uvoza roba. U tom smislu bile su donesene brojne međunarodne konvencije koje uređuju privremeni uvoz robe, pa je već osamdesetih godina prošlog stoljeća bilo petnaestak međunarodnih konvencija od kojih je svaka obuhvaćala privremeni uvoz određene vrste robe. To je stvaralo određene poteškoće u provedbi određenih carinskih postupaka, pa je Svjetska carinska organizacija izradila novu, sveobuhvatnu Konvenciju o privremenom uvozu, koja je sačinjena u Istanbulu 26. lipnja 1990. (iz toga se razloga naziva i Istanbulska konvencija), a stupila je na snagu 27. studenog 1990. Istanbulska konvencija uključuje sadržaj svih postojećih konvencija o privremenom uvozu i predlaže odredbe što usklađuju carinske postupke glede privremenog uvoza u svim zemljama potpisnicama. Uredbom Vlade Republike Hrvatske donesenoj na sjednici održanoj 12. studenoga 1998., Republike Hrvatska pristupila je ovoj konvenciji. Za Republiku Hrvatsku ona je stupila na snagu 1. lipnja 1999.

djelomičnim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza, kojoj je pristupila Republika Hrvatska, upućujući pritom na mogućnost nesuglasnosti navedenih odredaba pomorskih propisa i s Ustavom, a što za posljedicu ima izravnu i nemjerljivu štetu Državnom proračunu, i što se, u konačnici sasvim sigurno, negativno odrazilo i na brojne domaće tvrtke koje se bave iznajmljivanjem plovila nautičkog turizma.

ZAKONSKE I USTAVNE ODREDBE / Legal and Constitutional Provisions

Odredbe Pomorskog zakonika koje se odnose na prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu / *Provisions of Maritime Code relating to the Carriage of Persons by Yacht or Small Boat (with Payment)*

Odredbe Pomorskog zakonika koje se odnose na prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu su sljedeće:

Članak 9. stavak 4.

“Prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu, u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske može se obavljati samo brodicom ili jahtom hrvatske državne pripadnosti koja je u vlasništvu domaće fizičke ili pravne osobe i koja ispunjava uvjete utvrđene posebnim propisom koji donosi ministar.”

Članak 993.

stavak 1. točka 2.

“Novčanom kaznom od 10.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za pomorski prekršaj strana pravna osoba ako strani brod, brodica ili jahta prevozi stvari ili osobe između hrvatskih luka uz naplatu, a bez odobrenja ovlaštenog tijela (članak 9.).”

stavak 2.

“Novčanom kaznom od 10.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se vlasnik i brodar jahte ili brodice koja obavlja prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu protivno odredbi članka 9. stavak 4. ovog Zakonika.”

stavak 3.

“Novčanom kaznom od 3.000,00 do 15.000,00 kuna kaznit će se za pomorski prekršaj odgovorna osoba u pravnoj osobi iz stavaka 1. i 2. ovoga članka.”

Članak 1008. stavak 2.

“Uz kaznu propisanu za pomorski prekršaj iz članka 993. stavka 1. točke 2) i članka 993. stavka 2. izreći će se zaštitna mjera oduzimanja plovnog objekta kojim je prekršaj učinjen bez obzira na to tko je vlasnik plovnog objekta.”

Članak 1030.
stavak 6.

“Stranom jahtom ili brodicom za koju je do stupanja na snagu ovog Zakonika izdano odobrenje za iznajmljivanje jahti i brodica pod stranom zastavom u teritorijalnom moru i unutrašnjim morskim vodama Republike Hrvatske (charter – licencija) na temelju Uredbe o uvjetima za dolazak i boravak stranih jahti i brodica namijenjenih športu i rasonodi u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske (‘Narodne novine’, br. 16/01., 118/01. i 45/04.) može se nastaviti obavljati djelatnost iznajmljivanja plovila do isteka roka valjanosti charter – licencije.”

stavak 7.

“Stranom jahtom ili brodicom iz stavka 6. ovoga članka koja na dan stupanja na snagu ovoga Zakonika ima valjanu charter – licenciju može se nastaviti obavljati djelatnost iznajmljivanja u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske najkasnije do 30. rujna 2005. pod uvjetom:

- da je vlasnik ili brodar plovnog objekta registriran za obavljanje predmetne djelatnosti u Republici Hrvatskoj,
- da vlasnik plovila podnese zahtjev za upis u hrvatski upisnik ili očevidnik najkasnije do dana isteka valjanosti charter – licencije, te da je platio upisninu,
- da je vlasnik ili brodar ishodio Odobrenje za privremeno obavljanje djelatnosti.”

stavak 8.

“Odobrenje za privremeno obavljanje djelatnosti izdaje Ministarstvo na rok ne dulji od 30. rujna 2005., uz uvjet da je plovilo sposobno za plovidbu sukladno nacionalnim propisima države čiju zastavu vije. Uz Odobrenje plaća se naknada čiju visinu utvrđuje ministar. Za vrijeme valjanosti odobrenja plovni objekt može biti u statusu privremenog uvoza.”

stavak 9.

“Uz zahtjev za upis iz stavka 7. ovoga članka vlasnik plovnog objekta mora priložiti:

- dokaz o vlasništvu plovila,
- dokaz o brisanju plovila iz stranog upisnika, ako je plovni objekt bio upisan u strani upisnik,
- potvrdu o tehničkim podacima za plovni objekt s potvrdom da je plovilo tehnički prihvatljivo za upis u hrvatski upisnik ili očevidnik,
- rješenje o imenu jahte,
- dokaz o osiguranju od odgovornosti za štetu počinjenu trećim osobama,
- presliku Odobrenja iz stavka 8. ovoga članka.”

stavak 10.

“Na temelju zahtjeva za upis iz stavka 7. ovoga članka lučka kapetanija ili ispostava lučke kapetanije će izvršiti predbilježbu upisa.”

stavak 11.

“Ukoliko vlasnik plovnog objekta iz stavka 7. ovoga članka po isteku Odobrenja iz stavka 8. ovoga članka ne dostavi nadležnoj lučkoj kapetaniji ili ispostavi dokaze o ispunjenju uvjeta iz članka 9. stavka 4. ovoga Zakonika, kao i dokaze o provedenom postupku konačnog carinjenja, te podmirenju poreznih obveza lučka kapetanija ili ispostava će provesti postupak brisanja plovnog objekta iz upisnika, odnosno očevidnika.”

Zaključci o pomorskim prekršajima / Conclusions on Marine Offences

Koncem 2005. godine u tadašnjem Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka održan je “Seminar pravnika lučkih kapetanija”, na kojemu su sudjelovali predstavnici Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora i osam lučkih kapetanija (Pula, Rijeka, Senj, Zadar, Šibenik, Split, Ploče i Dubrovnik) te, kao gosti, predstavnici Visokog prekršajnog i Upravnog suda u Zagrebu. Uz izvješća o prekršajnim postupcima vođenima u lučkim kapetanijama tijekom 2005. godine održana je javna rasprava, te su, uz donošenje pravnih stajališta, doneseni i određeni zaključci o pomorskim prekršajima, iz kojih je zanimljivo izdvojiti sljedeće:

- “Troškovi čuvanja oduzetih plovila u prekršajnom postupku, a koji ulaze u trošak prekršajnog postupka, zaključuju se s danom dostave drugostupanjskog rješenja stranci.
- Po pravomoćnosti rješenja trajno oduzeta plovila se moraju predati nadležnoj Poreznoj upravi.
- Članak 7. stavak 9. Uredbe o uvjetima za dolazak i boravak stranih jahti i brodica namijenjenih športu i rasonodi u unutaršnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske (NN, br. 40/06.-dalje u tekstu: Uredba) tumači se tako da se njime proširuje materijalna odredba kabotaže propisana u Pomorskom zakoniku, što bi značilo kako se predmjeva da se obavlja kabotaža (prijevoz uz naplatu), a na okrivljenome je da u postupku pred Vijećem dokaže suprotno. Prihvaćen je stav da se osobe okrivljene za kabotažu na temelju članka 7. Uredbe ne kažnjavaju za prekršaj po članku 993. stavak 1. točka 2., stavak 2., 3. i 4., već po istom članku stavak 1. točka 3., stavak 3. i 4., a što isključuje primjenu članka 1008. Pomorskog zakonika.

- Kad policijski službenici zateknu počinitelja u počinjenu prekršaja za koji je kao zaštitna mjera propisano obvezno oduzimanje plovila, odmah će o tome obavijestiti ovlašteni inspektor, koji će dalje postupiti po odredbi članka 184. stavak 3. Zakona o prekršajima ako utvrdi da postoje osnove za privremeno oduzimanje plovila.
- Ne dopušta se unaprijed naplaćivati kazne za pomorske prekršaje, a da se potom pokrene i provede prekršajni postupak.”

Odredbe Ustava Republike Hrvatske (NN, br. 41/01. – pročišćeni tekst² - dalje u tekstu: Ustav) koje se odnose na zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda / *Provisions of the Constitution of the Republic of Croatia (Off. G. No. 41/01 – Reviewed Text – Further in the Text: Constitution) relating to the Protection of Human Rights and Basic Freedom*

Članak 3.

“Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštovanje čovjekovih prava, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav - najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj su za tumačenje Ustava.”

Članak 16.

“Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakome pojedinom slučaju.”

Odredbe Ustava koje se odnose na pravo vlasništva / *Constitutional Provisions relating to Property Rights*

Članak 48.

“Jamči se pravo vlasništva.

Vlasništvo obvezuje. Nositelji vlasničkog prava i njihovi korisnici dužni su pridonositi općem dobru.

Strana osoba može stjecati pravo vlasništva uz uvjete određene zakonom.”

SUDSKA PRAKSA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE / *Court Practice of Constitutional Law of the Republic of Croatia*

Nakon stupanja na snagu novog Pomorskog zakonika evidentirani su pojedinačni slučajevi kad su lučke kapetanije pokrenule određene postupke protiv nekolicine stranih državljana osumnjičenih da su svojim plovilima obavljali kabotažu, to jest tzv. crni *charter*. Tadašnje Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka prvotno ih je rješenjem kaznilo oduzimanjem jahta vrijednih više milijuna eura i s 300.000 kuna kazne. Iako je u svojoj tužbi jedan od okrivljenika, među ostalim, tvrdio da se nije bavio ilegalnim prijevozom, već da su četvero putnika na njegovoj jahti bili potencijalni kupci jahte na pokusnoj vožnji, Visoki prekršajni sud mu je samo djelomično prihvatio tužbu i smanjio izrečenu novčanu kaznu na 100.000 kuna, te je potvrdio dio izreke rješenja koji se odnosi na oduzimanje jahte. Međutim, vlasnici jahte tužbom Ustavnom sudu također nisu uspjeli vratiti svoja skupa plovila. Naime, Ustavni sud je tijesno, sa sedam glasova za i šest protiv, odbio predmetnu ustavnu tužbu okrivljenika koji se žalio na prestrogu kaznu Visokog prekršajnog suda i oduzimanje jahte. Odluci je prethodila duga rasprava u kojoj su suci koji su bili za prihvaćanje tužbe, isticali kako je strani državljanin zaista prestrogo kažnjen, da je kazna prevelika i nerazmjerna prekršaju. Suci koji su ostali u manjini, smatrali su da je time prekršena ustavna odredba po kojoj svako ograničenje slobode ili prava, a u ovom slučaju prava na vlasništvo, mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakome pojedinačnom slučaju. S druge strane, „tanka“ većina je smatrala da Ustavni sud ne bi trebao ulaziti u pitanje razmjernosti i visine kazne koju je okrivljeniku odredio Visoki prekršajni sud, s obrazloženjem da je takva bila i dosadašnja praksa Ustavnog suda. Međutim, pojedini suci koji se nisu slagali s tim, najavili su i dali izdvojena mišljenja. Naime, smatrali su da se ustavna tužba ne može odbiti s obrazloženjem da činjenica što je odluka o oduzimanju plovila (jahti) donesena po zakonu, ne znači i da je ustavna. Pritom su naglasili kako bi kod ustavnih tužba trebalo utvrđivati je li pojedinačnim aktom povrijeđeno neko ustavno pravo, a ne je li taj akt donesen po zakonu. Uz to, ustvrdili su da je oduzimanjem plovila povrijeđeno i ustavno načelo razmjernosti, uspoređujući to s hipotetskim pitanjem kad bi se, primjerice, zbog prometnog prekršaja oduzeo skupi automobil.

² Pročišćeni tekst Ustava Republike Hrvatske obuhvaća Ustav Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 56/90. 135/97., 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000., 124/2000. – pročišćeni tekst) i Promjenu Ustava Republike Hrvatske objavljenu u »Narodnim novinama«, broj 28/2001., u kojima je naznačeno vrijeme njihova stupanja na snagu.

Odluka Ustavnog suda broj: U-III-59/2006. od 22. studenoga 2006. / *Decision of Constitutional Law No. U-III-59/2006 from November 22 2006*

Iz obrazloženja:

“Ustavna tužba podnijeta je protiv rješenja Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske broj: GŽ-5454/05. od 14. listopada 2005., kojim je djelomično prihvaćena žalba podnositelja (okrivljenika u prekršajnom postupku) te je preinačeno rješenje Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora, Lučke kapetanije Šibenik broj: PR/I-75/05. od 7. rujna 2005., tako da se podnositelju za počinjeno prekršajno djelo izriče novčana kazna u iznosu od 100.000,00 kn.

Prvostupanjskim rješenjem podnositelj je oglašen krivim i kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 300.000,00 kn zbog prekršaja iz članka 993. stavka 3. Pomorskog zakonika (NN, br. 181/04.), opisanoga u izreci tog rješenja. Uz kaznu, podnositelju je primjenom članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika izrečena i zaštitna mjera oduzimanja jahte “C. r. “, sa svim pripadcima te pripadajućom opremom, inventarom i ispravama plovila.

Podnositelj smatra da su osporenim odlukama povrijeđena ustavna prava zajamčena odredbama članka 29. stavaka 1. i 4., 30., 48. stavka 1. i 50. stavka 1. Ustava.

Obrazlažući povredu navedenih ustavnih odredbi, podnositelj ističe da u provedenom prekršajnom postupku nije pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje, što je imalo za posljedicu pogrešnu primjenu mjerodavnog materijalnog propisa te da je učinjeno niz povreda postupovnog prava, a što je u bitnom iznosio i u žalbenom postupku.

Ističe da nije sklopio ugovor o iskorištavanju broda, ugovor o pomorskom plovidbenom poslu ili ugovor o prijevozu putnika morem, odnosno zakupu broda. Namjera mu je bila prodati jahtu te je s kupcem dogovoren pregled jahte. Dakle, radi se o kupnji na pokus iz članka 536. Zakona o obveznim odnosima (NN, br. 53/91.) te, stoga, podnositelj ne snosi odgovornost za počinjeni prekršaj. Također, ističe da tijekom postupka nisu iz spisa predmeta izdvojeni svi dokazi koji su morali biti izdvojeni.

Predlaže prihvaćanje ustavne tužbe i donošenje rješenja kojim se odgađa ovrha osporenih rješenja.

Ustavna tužba nije osnovana.

Odredbom članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN, br. 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) propisano je da svatko može podnijeti

Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom.

Ustavni sud tijekom postupka pružanja ustavnosudske zaštite, u pravilu, unutar zahtjeva istaknutoga u ustavnoj tužbi, utvrđuje je li u postupku odlučivanja o pravima i obvezama pojedinca došlo do ustavno nedopuštenog posezanja u ljudska prava i temeljne slobode građana.

Prekršaj iz članka 993. stavka 2. Pomorskog zakonika čine vlasnik broda i brodar jahte ili brodice kojom se obavlja prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu, protivno odredbi članka 9. stavka 4. Zakonika. Tom je odredbom propisano da se prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske može obavljati samo brodicom ili jahtom hrvatske državne pripadnosti koja je u vlasništvu domaće fizičke ili pravne osobe i koja ispunjava uvjete utvrđene posebnim propisom što ih donosi ministar.

Predmetna jahta nije hrvatske državne pripadnosti i vlasništvo je strane fizičke osobe - podnositelja, a na dan inspekcijskog nadzora njome se obavljao prijevoz osoba. Jahtom je upravljao S. F. B. zajedno s još tri osobe. U postupku je utvrđeno da postoji pravna veza između te osobe i podnositelja te da je podnositelj bio upoznat i dopustio korištenje svojom jahtom u razdoblju od 16. do 30. srpnja 2005. uz naplatu.

Stoga su tijela prekršajnog postupka utvrdila da je podnositelj počinio navedeni prekršaj, s tim da je drugostupanjski sud smanjio novčanu kaznu podnositelju, ocijenivši da je u prvostupanjskom postupku kazna prestrogo odmjerena s obzirom na olakotne okolnosti (do sada nije bio kažnjavan).

Visoki prekršajni sud odbio je prigovor podnositelja koji se ponavlja u ustavnoj tužbi. Taj sud utvrđuje da u ovom postupku nije relevantan način na koji se jahtom koristilo. Naime, podnositelj tvrdi da je jahtu dao potencijalnom kupcu na pokus, kako bi on njezinom uporabom, prije konačne isplate kupovnine, provjerio sve njezine karakteristike. Prema odredbama Zakona o obveznim odnosima, u slučaju kupnje na pokus rizik od propasti ili oštećenja stvari snosi prodavatelj do kupčeve izjave da ostaje pri ugovoru. Kako ugovor o kupoprodaji nije realiziran, podnositelj je ostao vlasnik jahte u trenutku počinjenja prekršaja pa je protiv njega proveden prekršajni postupak, kao okrivljenika.

Odredbom članka 29. stavka 1. Ustava propisano je da svatko ima pravo da zakonom ustanovljen neovisan i nepristran sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

Odredbom članka 29. stavka 4. Ustava propisano je da se dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu uporabiti u sudskom postupku.

Pravo na pravično suđenje u postupovnom smislu, zajamčeno odredbom članka 29. stavka 1. Ustava, bilo bi povrijeđeno ako stranci u postupku nije bila dana mogućnost da bude saslušana i da, u okviru zakona, sudjeluje u postupku; ako joj nije dana mogućnost da iznosi činjenice i predlaže dokaze, a nadležni sud se nije izjasnio o njenim navodima važnim za odlučivanje; ako pojedinačni akt, protivno zakonu, nije obrazložen, te ako stranci na drugi način nije omogućeno pravično suđenje pred tijelom ustanovljenim zakonom.

Nadalje, Visoki prekršajni sud utvrđuje da propust prvostupanjskog prekršajnog tijela da, sukladno članku 118. stavku 1. i članku 192. stavku 1. Zakona o prekršajima (NN, br. 88/02.), izdvoji iz spisa zapisnik o inspekcijskom nadzoru u kojemu je sadržan nevaljali svjedočki iskaz jer S. F. B. (kapetanu jahte) nije osiguran tumač za njemački jezik, nije od utjecaja na pravilnost rješenja o prekršaju jer se odluka prvostupanjskog tijela ne temelji na tom iskazu.

Budući da je prekršajni postupak proveden u skladu s odredbama članka 29. stavaka 1. i 4. Ustava, podnositelju nisu povrijeđena ustavna prava na koja se poziva.

Odredbom članka 30. Ustava propisano je da kaznena osuda za teška i osobito nečasna kaznena djela može, u skladu sa zakonom, imati za posljedicu gubitak stečenih ili zabranu stjecanja, na određeno vrijeme, nekih prava na obavljanje određenih poslova ako to zahtijeva zaštita pravnog poretka.

Navedena ustavna odredba nije mjerodavna jer u provedenom postupku podnositelju nije ograničeno bilo koje pravo na obavljanje određenih poslova.

Odredbom članka 48. stavka 1. Ustava jamči se pravo vlasništva. No, u ovom slučaju oduzimanje predmeta prekršaja propisano je odredbom članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika, koja glasi 'Uz kaznu propisanu za pomorski prekršaj iz članka 993. stavak 1. točka 2) i članka 993. stavak 2. izreći će se zaštitna mjera oduzimanja plovnog objekta kojim je prekršaj učinjen bez obzira tko je vlasnik plovnog objekta.'

Slijedom navedenog, utvrđeno je da podnositelju ustavne tužbe nisu povrijeđena ustavna prava na koja upućuje u ustavnoj tužbi te je, na temelju odredbi

članka 73. i 75. Ustavnog zakona, Ustavni sud odlučio da se ustavna tužba odbija.

Kako je donesena odluka o podnositeljevoj ustavnoj tužbi, prestale su postojati pretpostavke za donošenje rješenja o privremenoj odgodi ovrhe osporenih rješenja, u smislu članka 72. Ustavnog zakona.

*U Zagrebu, 22. studenoga 2006.,
Broj: U-III-59/2006. "*

Izdvojena mišljenja / Separated Opinions

Na temelju članka 27. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN, br. 49/02. – pročišćeni tekst, dalje u tekstu: Ustavni zakon) i članka 50. i 51. Poslovnika Ustavnog suda Republike Hrvatske (NN, br. 181/03.) uz Odluku priložena su sljedeća izdvojena mišljenja:

1. Suci Ustavnog suda Republike Hrvatske dr. sc. Smiljko Sokol, Jasna Omejec, Agata Račan, mr. sc. Ivan Matija, Emilija Rajić i Mario Kos protive se izreci i obrazloženju Odluke iz sljedećih razloga:

"B. L. L., državljanin V. B., podnio je ustavnu tužbu protiv rješenja Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, broj: Gž-5454/05. od 14. listopada 2005., kojim je djelomično prihvaćena njegova žalba te je preinačeno rješenje Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora, Lučke kapetanije Šibenik od 7. rujna 2005. na način da se podnositelju, umjesto prvostupanjskim rješenjem određene novčane kazne u iznosu od 300.000,00 kuna zbog prekršaja iz članka 993. stavka 3. Pomorskog zakonika, za počinjeno prekršajno djelo izriče novčana kazna u iznosu od 100.000,00 kuna.

Uz kaznu podnositelju je primjenom članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika izrečena zaštitna mjera oduzimanja jahte 'C. r.', sa svim pripadcima te pripadajućom opremom i ispravama plovila u vrijednosti od približno 1.500.000,00 EUR-a.

Podnositelj smatra da su mu osporenim rješenjima povrijeđena ustavna prava zajamčena odredbama članka 29. stavka 1. i 4. Ustava te članka 30., članka 48. stavka 1. i članka 50. stavka 1. Ustava. Nakon opširnog obrazloženja razloga zbog kojih smatra da su mu povrijeđena naprijed navedena ustavna prava, podnositelj predlaže usvajanje ustavne tužbe i ukidanje u cijelosti naprijed navedenih rješenja Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske i Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka.

Ustavni sud je u Odluci od 22. studenoga 2006. odbio ustavnu tužbu. Nasuprot tome smatramo da je ustavna tužba u ovom predmetu djelomično osnovana i da je u navedenim rješenjima trebalo ukinuti dio koji se odnosi

na izricanje zaštitne mjere oduzimanja jahte, a odbiti je u dijelu koji se odnosi na izricanje prekršajne kazne u iznosu od 100.000,00 kuna. Naše stajalište temeljimo na ustavnoj interpretaciji odnosa članka 48. stavka 1. Ustava kojim se jamči pravo vlasništva i članka 16. stavka 2. Ustava koji propisuje da svako ograničenje slobode i prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. U ovom slučaju očita je i nedvojbeno izrazito velika i potpuno neprihvatljiva nesrazmjernost između težine počinjenog prekršaja i nedozvoljene zarade koja je njime ostvarena sa zaštitnom mjerom oduzimanja vlasništva jahte. Činjenica je da je podnositelj prekršaj iz članka 993. stavka 3. Pomorskog zakonika, kako je to utvrdio Visoki prekršajni sud u navedenom rješenju, počinio samo jednom te da nije prethodno kažnjavao zbog čega mu je i smanjena novčana kazna s 300.000,00 na 100.000,00 kuna. Vrijednost jahte čije se vlasništvo podnositelju oduzima, naime, višestruko prelazi ostvarenu zaradu, a nerazmjer je očit i kad je riječ o težini prekršaja koji je izražen novčanom kaznom od 100.000,00 kuna i zaštitne mjere oduzimanja vlasništva jahte u vrijednosti od približno 1.500.000,00 EUR-a. Zbog toga smatramo da je navedenom zaštitnom mjerom prekršen članak 48. stavak 1. u svezi s člankom 16. stavkom 2. Ustava, jer je podnositelju oduzeto pravo vlasništva jahte u okolnostima koje su nerazmjerne potrebi za ograničenjem prava vlasništva.

Posebno smatramo potpuno neprihvatljivim i načelno ustavnopravno neprimjerenim obrazloženje Odluke Ustavnog suda od 22. studenoga 2006. u dijelu kojim se u točki 7. obrazloženja argumentira zašto zaštitnom mjerom oduzimanja vlasništva jahte podnositelju nisu povrijeđena ustavna prava na koje upućuje u ustavnoj tužbi. U točki 7. obrazloženja kao argument se navodi sljedeće: 'Odredbom članka 48. stavka 1. Ustava jamči se pravo vlasništva. No, u ovom slučaju oduzimanje predmeta prekršaja propisano je odredbom članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika koja glasi: 'Iz naprijed navedenog obrazloženja izriekom slijedi potpuno neprihvatljivo ustavnopravno shvaćanje da zakonska odredba može derogirati zajamčeno ustavno pravo.' Ovakvo obrazloženje ne samo da ne može biti temelj za odbijanje ustavne tužbe u navedenoj Odluci Ustavnog suda od 22. studenoga 2006., nego je i načelno s motrišta buduće prakse Ustavnog suda neprihvatljivo, jer je protivno obvezi zakonodavca da poštuje ustavnopravni poredak. Iz njega proizlazi, naime, ne samo shvaćanje da pri odlučivanju o ustavnim tužbama Ustavni sud odlučuje o zakonitosti, a ne o povredi ustavnih prava već i shvaćanje da se zakonom može obrazložiti neprimjenjivanje ustavnih odredaba kojima se jamče ljudska prava i temeljne slobode.

U Zagrebu, 29. studenoga 2006. "

2. Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske dr. sc. Željko Potočnjak, glasovao je za usvajanje ustavne tužbe, međutim nije suglasan s dijelom obrazloženja predmetne Odluke iz sljedećih razloga:

"Mislim da je pobijanim rješenjima, donesenim u prekršajnom postupku, podnositelju ograničeno pravo vlasništva zajamčeno člankom 48. stavkom 1. Ustava. U takvom slučaju Ustavni sud u povodu podnesene ustavne tužbe, po mojem mišljenju, mora provjeriti da li u konkretnom slučaju ograničenje Ustavom zajamčenog prava vlasništva udovoljava standardima iz članka 16. Ustava. Smatram da je stav o kontroli ustavnosti, a naročito razmjernosti ograničenje Ustavom zajamčenog prava vlasništva trebao biti izražen u točki 7. obrazloženja predmetne odluke.

Međutim, cijeneći sve u obrazloženju odluke navedene okolnosti predmetnog slučaja (narav prekršaja, teškoće u utvrđivanju stvarne dobiti koje je podnositelj ostvario radnjama koje čine biće toga prekršaja), osobno smatram da pobijanim rješenjima podnositelju nije nerazmjerno ograničeno Ustavom zajamčeno pravo vlasništva. Pri tome napominjem da je odluka o odbijanju ustavne tužbe u skladu s dosadašnjom praksom Ustavnog suda da krajnje restriktivno ispituje visine kazni i mjera sigurnosti izrečenih u kaznenim i prekršajnim postupcima. Okolnosti ovog predmeta, po mojem mišljenju, nisu takve da bi u svezi s njim Ustavni sud trebao značajnije izmijeniti svoju dosadašnju praksu'.

U Zagrebu, 29. studenog 2006. "

Odluka Ustavnog suda broj: U-III-4584/2005 od 14. studenoga 2007. / *Decision of Constitutional Law No. U-III-4584/2005 November 14 2007*

Iz obrazloženja:

"Ustavna tužba podnijeta je protiv rješenja Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske broj: Gž-5194/05 od 20. rujna 2005., kojim je odbijena žalba podnositelja i potvrđeno rješenje Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka Republike Hrvatske, Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora, Vijeća za prekršaje Lučke kapetanije Rijeka klasa: PRI 342-35/05-03/48, urbroj: 530-03-02/03-05-7 od 31. kolovoza 2005.

Prvostupanjskim rješenjem podnositelji su oglašeni krivima za prekršaj iz članka 993. stavka 2. u vezi sa stavkom 3. Pomorskog zakonika i kažnjeni novčanim kaznama. Pored toga, na temelju članka 41. stavaka 1. i 2. Zakona o prekršajima (NN, br. 88/02.) i članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika izrečena je i zaštitna mjera oduzimanja jahti 'I. 2', 'H.' i 'M. 1', kojima je počinjen prekršaj.

Podnositelji smatraju da su im osporenim odlukama povrijeđena ustavna prava zajamčena odredbama članka 14. stavka 2., 16. stavka 2., 18. stavka 1., 29. stavka 1. i 31. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

Obrazlažući povrede ustavnih prava, podnositelji u cijelosti ponavljaju žalbene navode ukazujući na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, pogrešnu primjenu materijalnog prava te na postupovne povrede.

U bitnom ističu sljedeće:

U vrijeme počinjenja djela za koje su oglašeni krivima i kažnjeni (ljetu 2005. godine) nisu bili dužni postupati po članku 9. stavku 4. Pomorskog zakonika, budući da je u to vrijeme način njihovog poslovanja bio uređen člankom 1030. stavkom 7. Pomorskog zakonika. Ističu da nisu obavljali prijevoz putnika, već da su iznajmljivali plovila te da upravno tijelo koje je donijelo prvostupanjsko rješenje i Visoki prekršajni sud neutemeljeno poistovjećuju iznajmljivanje stranih plovila u smislu članka 1030. stavka 7. Pomorskog zakonika s prijevozom osoba iz članka 9. stavka 4. Pomorskog zakonika.

Smatraju da su u vrijeme počinjenja 'navodnog' prekršaja ispunjavali uvjete propisane člankom 1030. stavkom 7. Pomorskog zakonika pod kojima je do 30. rujna 2005. godine bila dozvoljena djelatnost iznajmljivanja stranih jahti i brodica u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, jer su podnositelji u roku propisanom navedenom odredbom Pomorskog zakonika podnijeli zahtjev za upis plovila u hrvatski upisnik ili očevidnik. Polazeći od članka 68. Zakona o općem upravnom postupku (NN, br. 53/91. i 103/96. – odluka Ustavnog suda), koji je, prema mišljenju podnositelja, mjerodavan u konkretnom slučaju, činjenica da je zahtjev (u vrijeme njegovog podnošenja) bio nepotpun, ne može, prema mišljenju podnositelja, dovesti do tumačenja da zahtjev nije niti podnesen.

Slijedom navedenog, a imajući u vidu odredbu članka 993. stavka 2. Pomorskog zakonika koja propisuje da prekršaj čini vlasnik i brodar jahte ili brodice koja obavlja prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu protivno odredbi članka 9. stavka 4. Pomorskog zakonika, podnositelji smatraju da su osporenim prvostupanjskim rješenjem oglašeni krivima i kažnjeni za djelo koje prije nego što je počinjeno nije bilo utvrđeno kao prekršaj, čime im je, prema njihovom mišljenju, povrijeđeno ustavno pravo zajamčeno člankom 31. stavkom 1. Ustava.

Obrazlažući tvrdnju o postupovnim povredama u prekršajnom postupku, podnositelji ističu da je

podnositelj A. M. stranac (državljanin R. S.), a da u prekršajnom postupku nije upoznat s pravom davanja iskaza na vlastitom jeziku (preko tumača), odnosno da prati postupak na svom jeziku, te da mu je na taj način povrijeđeno ustavno pravo na obranu. Pored toga ističu da su određene isprave koje su poslužile kao dokaz u prekršajnom postupku sastavljene na stranim jezicima, te stoga podnositelji izražavaju sumnju u činjenicu da su članovi Vijeća za prekršaje u prvom stupnju i vijeća Visokog prekršajnog suda koje je odlučivalo o žalbi protiv prvostupanjskog rješenja, bili upoznati sa sadržajem tih dokumenata.

Slijedom iznijetog, predlažu usvajanje ustavne tužbe i ukidanje osporenih rješenja.

Podnositelji ustavne tužbe podnijeli su i prijedlog za odgodu ovrhe.

Na temelju članka 67. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN, br. 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) predlažu odgodu ovrhe osporenog rješenja.

Ustavna tužba nije osnovana.

Odredbom članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona, propisano je da svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom. Ustavni sud tijekom postupka pružanja ustavnosudske zaštite, u pravilu, unutar zahtjeva istaknutog u ustavnoj tužbi, utvrđuje je li u postupku odlučivanja o pravima i obvezama pojedinca došlo do ustavno nedopuštenog posizanja u ljudska prava i temeljne slobode građana.

U prekršajnom postupku utvrđeno je da sporne jahte nisu hrvatske državne pripadnosti već su vlasništvo stranih fizičkih i pravnih osoba. Podnositelj N. A. d.o.o. P. bio je brodar jahti, a podnositelj A. M. odgovorna osoba u toj pravnoj osobi. Jednu od spornih jahti podnositelji su dali u najam određenim osobama u razdoblju od 2. do 16. srpnja 2005., a ostale dvije jahte u razdoblju od 9. do 16. srpnja 2005., te po osnovi tog pravnog posla naplatili određeni novčani iznos. Na dan inspekcijskog nadzora jahtama se obavljao prijevoz osoba u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske.

Polazeći od navedenog, kao i mjerodavnih odredaba Pomorskog zakonika, prvostupanjsko tijelo je utvrdilo da su podnositelji počinili prekršaj iz članka 993.

stavka 2. u vezi sa stavkom 3. Pomorskog zakonika, te ih je oglasilo krivim i izreklo prekršajne sankcije. Pored toga, izrečena je i zaštitna mjera oduzimanja jahti kojima je počinjen prekršaj. Visoki prekršajni sud je utvrdio da je Vijeće za prekršaje Lučke kapetanije Rijeka provelo postupak sukladno mjerodavnim odredbama postupovnog prava, pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje, te na temelju utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primijenilo materijalno pravo. Stoga je odbio žalbu podnositelja i potvrdio prvostupanjsko rješenje navodeći valjane razloge za svoja utvrđenja i stajališta i odgovorivši na sve žalbene navode podnositelja.

Ocjenjujući razloge ustavne tužbe sa stajališta članka 14. stavka 2. Ustava, valja istaknuti sljedeće:

Polazeći od činjeničnog stanja utvrđenog u prekršajnom postupku, kao i mjerodavnih odredaba Pomorskog zakonika, Ustavni sud utvrđuje da se pravna stajališta navedena u osporenim rješenjima zasnivaju na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju i primjeni mjerodavnog materijalnog prava. Nadležno upravno tijelo i sud koji su proveli prekršajni postupak i donijeli osporena rješenja obrazložili su svoja stajališta iznesena u osporenim rješenjima, za koja je nedvojbeno da nisu posljedica proizvoljnog tumačenja i samovoljne primjene mjerodavnog materijalnog prava. Iz navedenih razloga Ustavni sud nije prihvatio navode podnositelja da im u konkretnom slučaju nije osigurana jednakost pred zakonom, zajamčena člankom 14. stavkom 2. Ustava.

Članak 18. stavak 1. Ustava propisuje: 'Jamči se pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom.' Ustavno pravo na žalbu ne iscrpljuje se u strogo formalnom smislu u (ne)mogućnosti njezina izjavljivanja, već podrazumijeva ostvarivanje učinkovite pravne zaštite putem žalbe. Pritom je stajalište ustaljene ustavnosudske prakse da se pravo na žalbu, odnosno drugu pravnu zaštitu može učinkovito ostvarivati samo ako prvostupanjsko tijelo ili sud u svojoj odluci navedu razloge za njezino donošenje, koji se mogu pobijati u obrani žaliteljevih prava i na zakonu zasnovanih interesa. Osim toga, pravo na žalbu može se učinkovito ostvariti ako nadležno drugostupanjsko tijelo ili sud ocijeni sve relevantne žalbene navode.

Razmatrajući navode ustavne tužbe te obrazloženje osporenih rješenja, Ustavni sud je utvrdio da u konkretnom slučaju podnositeljima nije povrijeđeno navedeno ustavno pravo. Ocjena je Ustavnog suda da je u prvostupanjskom rješenju određeno i potpuno navedeno koje činjenice i iz kojih razloga nadležno

upravno tijelo uzima kao dokazane odnosno nedokazane, kojim se razlozima vodilo pri utvrđivanju postoji li prekršaj, te koje okolnosti je cijeno prilikom odmjeravanja kazne. Također je obrazložilo iz kojih razloga nije prihvatio obranu podnositelja, dok je u odluci Visokog prekršajnog suda odgovoreno na sve žalbene navode podnositelja.

Odredbom članka 29. stavka 1. Ustava propisano je: 'Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.' Sadržaj ustavnog prava na pravično suđenje ograničen je na postupovna jamstva pravičnog suđenja, pa Ustavni sud, ocjenjujući navode ustavne tužbe sa stajališta tog ustavnog prava, ispituje eventualno postojanje postupovnih povreda u postupcima pred sudovima i na temelju tog ocjenjuje je li postupak bio vođen na način koji je podnositelju osiguravao pravično suđenje.

U konkretnoj pravnoj stvari odlučivali su zakonom ustanovljeno upravno tijelo i sud unutar svoje nadležnosti utvrđene zakonom. Iz spisa predmeta razvidno je da je prvostupanjsko upravno tijelo, sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o prekršajima provelo dokazni postupak, dok je Visoki prekršajni sud u cijelosti i meritorno odgovorio na žalbene navode podnositelja. Također je razvidno da je podnositeljima bilo omogućeno pratiti postupak i sudjelovati u njemu, te da su bili u mogućnosti poduzimati sve zakonom dopuštene postupovne radnje i ulagati pravni lijek, dok su osporene odluke valjano obrazložene te donesene sukladno mjerodavnim odredbama postupovnog prava.

Zbog navedenog, Sud smatra da osporenim odlukama podnositeljima nije povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje.

U odnosu na tvrdnju koju u ustavnoj tužbi iznosi podnositelj A. M. da mu je povrijeđeno ustavno pravo na obranu, a koju obrazlaže navodom da on (kao stranac) u prekršajnom postupku nije bio upoznat s pravom davanja iskaza na vlastitom jeziku, odnosno s pravom da prati postupak na svom jeziku, Sud ističe sljedeće:

Člankom 88. stavkom 2. Zakona o prekršajima propisano je: 'Okrivljenik, oštećenik, svjedok i drugi sudionici u postupku imaju se pravo služiti svojim jezikom i tijelo koje vodi postupak osigurat će prevođenje njihovih izjava. Ako se radnja u postupku ne vodi na jeziku okrivljenika, osigurat će mu se tumač [...]'. Člankom 209. stavkom 1. točkom 2. Zakona o prekršajima propisano je: 'Bitna

povreda prekršajnog postupka postoji ako je glavna rasprava održana bez osobe čija je nazočnost na glavnoj raspravi po zakonu obvezna ili je okrivljeniku, branitelju, oštećeniku kao podnositelju zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, protivno njegovu zahtjevu, uskraćeno da se na glavnoj raspravi služi svojim jezikom (članak 88.) i da na svojem jeziku prati tijek rasprave [...]'. Polazeći od navedenih odredaba Zakona o prekršajima, a imajući u vidu činjenicu da je iz spisa predmeta razvidno da je podnositelj aktivno sudjelovao u prekršajnom postupku koji se vodio na hrvatskom jeziku, ne dovodeći u sumnju svoje poznavanje hrvatskog jezika i ne postavljajući nikakav zahtjev u tom smislu, kao i činjenicu da je radnje u postupku podnositelj poduzimao u nazočnosti i uz stručnu pomoć svog branitelja, podnositeljevu tvrdnju o povredi ustavnog prava na obranu Ustavni sud ocjenjuje neosnovanom.

Podnositelji ukazuju i na povredu ustavnog prava zajamčenog člankom 31. stavkom 1. Ustava, obrazlažući povredu tvrdnjom da su u vrijeme počinjenja 'navodnog' prekršaja ispunjavali uvjete za iznajmljivanje stranih jahti i brodica u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske propisane člankom 1030. stavkom 7. Pomorskog zakonika. Članak 31. stavak 1. Ustava glasi: 'Nitko ne može biti kažnjen za djelo koje prije nego je počinjeno nije bilo utvrđeno zakonom ili međunarodnim pravom kao kazneno djelo, niti mu se može izreći kazna koja nije bila određena zakonom. Ako zakon nakon počinjenog djela odredi blažu kaznu, odredit će se takva kazna.' U odnosu na navedenu tvrdnju podnositelja Ustavni sud ističe da su u obrazloženjima osporenih rješenja navedeni jasni i valjani razlozi koji opravdavaju zaključak nadležnog upravnog tijela i Visokog prekršajnog suda da u konkretnom slučaju nisu bile ispunjene pretpostavke za iznajmljivanje spornih plovila u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske do 30. rujna 2005., propisane člankom 1030. stavkom 7. Pomorskog zakonika, te da su se stoga u postupanju podnositelja ostvarili svi bitni elementi bića prekršaja iz članka 993. stavka 2. Pomorskog zakonika zbog kojeg su oglašeni krivima i kažnjeni, posebice stoga što su se podnositelji i prije počinjenja tog prekršaja dulje vrijeme bavili prijevozom osoba jahtama u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske te su već tijekom te djelatnosti, na temelju javnih rasprava o predloženom zakonskom preciziranju i ograničenju iznajmljivanja stranih jahti i brodica, mogli steći dovoljno saznanja o smislu i dosegu odredaba članka 993. stavaka 2. i 3.

Pomorskog zakonika u vezi s člankom 9. stavkom 4. Pomorskog zakonika.

Polazeći od navedenog, kao i činjenica utvrđenih u prekršajnom postupku, te mjerodavnih odredaba članka 9. stavka 4. i članka 993. stavaka 2. i 3. Pomorskog zakonika, Ustavni sud utvrđuje da su podnositelji osporenim rješenjima oglašeni krivima i kažnjeni za djelo koje je u vrijeme njegovog počinjenja Pomorskim zakonikom bilo utvrđeno kao prekršaj i za koje je tim Zakonom bila propisana kazna.

Stoga Sud ocjenjuje da podnositeljima nije povrijeđeno ustavno pravo zajamčeno člankom 31. stavkom 1. Ustava.

Podnositelji u ustavnoj tužbi ističu da je izrečenom zaštitnom mjerom oduzimanja plovila povrijeđen članak 16. stavak 2. Ustava, kojim je propisano: 'Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.' Članak 16. stavak 1. Ustava izriječno dopušta ograničavanje ljudskih prava i temeljnih sloboda (ustavnih prava) zakonom iz Ustavom propisanih razloga.

Oduzimanje plovila kojima je počinjen prekršaj izrečeno je na temelju odredbe članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika koja propisuje obavezno izricanje zaštitne mjere oduzimanja plovila kojim je počinjen prekršaj, pa za ocjenu ustavnosti primjene te mjere nije mjerodavna odredba članka 16. stavka 2. na čiju povredu podnositelji u ustavnoj tužbi ukazuju.

Sljedom navedenog, na temelju članaka 73. i 75. Ustavnog zakona, odlučeno je da se ustavna tužba odbija.

Budući da je Sud o ustavnoj tužbi donio meritornu odluku, o prijedlogu podnositelja za odgodu ovrhe nije odlučivao.

*U Zagrebu, 14. studenoga 2007.,
Broj: U-III-4584/2005."*

Izdvojena mišljenja / Separated Opinions

Na temelju članka 27. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona i članaka 50. i 51. Poslovnika Ustavnog suda Republike Hrvatske uz Odluku priložena su sljedeća izdvojena mišljenja:

1. Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske dr. sc. Davor Krapac glasovao je za prihvaćanje ustavne tužbe, međutim nije suglasan s dijelom obrazloženja povezanim sa zaštitnom mjerom oduzimanja plovila iz sljedećih razloga:

"Točno je doduše da za ocjenu ustavnosti primjene mjere oduzimanja plovila za prekršaj iz članka 993.

stavaka 2. i 3. Pomorskog zakonika prema odredbama članka 41. stavaka 1. i 2. Zakona o prekršajima u svezi s člankom 1008. stavkom 2. Pomorskog zakonika nije mjerodavna, kako se konstatira u Odluci, odredba članka 16. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, na koju su se povredu pozvali podnositelji ustavne tužbe. Na ovako šturou konstataciju može se nadograditi neprihvatljiva tvrdnja da Ustavni sud na taj način zauzima stajalište po kojemu bi se zakonskim odredbama moglo obrazložiti neprimjenjivanje ustavnih odredaba kojima se jamče ljudska prava i temeljne slobode (u ovom slučaju, zakonskim propisivanjem obligatornog izricanja neke kaznenopravne ili prekršajne sankcije isključilo bi se načelo razmjernosti iz članka 16. stavka 2. Ustava u ustavnosudskoj kontroli primjene takve sankcije). Da se ukloni mogućnost takve tvrdnje, u navedeni dio obrazloženja Odluke trebalo bi se pridodati sljedeće: 'Na području kaznenopravnih i prekršajnih sankcija opseg i domet ustavnosudske kontrole ovisi, uz ostalo, o njihovim specifičnostima u odnosu na sankcije drugih pravnih grana. Zbog njihove socijalno-etičke konotacije, vidljive npr. iz članka 50. hrvatskog Kaznenog zakona u kojem, uz ostalo, stoji da je „svrha kažnjavanja da se [...] izrazi društvena osuda zbog počinjenog kaznenog djela, utječe na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela,“ utječe na sve ostale da ne čine kaznena djela i da se primjenom propisanih kazni utječe na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja', sankcijske norme kaznenog prava ne mogu se izjednačavati sa sankcijama drugih pravnih grana. One predstavljaju singularni aliud koji se može propisati i u praksi primjenjivati za zaštitu nekog društvenog dobra na način koji može biti blaži ali i stroži od načina kojim bi se to dobro zaštićivalo odredbama građanskog ili upravnog prava. Stoga, pri pravilno shvaćenim ovlastima Ustavnog suda na kontrolu propisivanja i primjene kaznenih zakona, načelo razmjernosti, unatoč svoje javnopravne racionalnosti, predstavlja ograničeni instrument ustavnosudske kontrole. Tamo gdje je zakonodavac, potaknut javnim konsenzom (izraženim npr. kroz medije javnog informiranja) o nužnosti reakcije represivnim sredstvima na napade na određena društvena dobra (kao što je npr. sigurnost gospodarskog poslovanja, dobrobit i očuvanje okoliša, kod nas posebice: 'more, morska obala i otoci... i druga prirodna bogatstva... od osobitog... gospodarskog značaja... za Republiku Hrvatsku', članak 52. stavak 1. Ustava), propisao sankcije kao ograničavajuće norme, ti se propisi ne mogu ustavnosudski kontrolirati prema načelu razmjernosti jer je mjerodavni kriterij za njih kriminalna politika na koju je legitimiran zakonodavac. Ona se ne provjerava

ustavnosudskom kontrolom nego, kao politika propisivanja kazni, na parlamentarnim izborima. Samo iznimno propisi o kaznenim i prekršajnim sankcijama podliježu ustavnosudskoj ocjeni ustavnosti, na temelju specifičnih, ustavom propisanih načela koja određuju neprekoračive okvire tih sankcija, kao što su zabrana smrtne kazne, mučenja, okrutnog i nečovječnog postupanja ili zlostavljanja te načelo zakonitosti kaznenog djela i kazne.

Drugačija je mogućnost ustavnosudske kontrole propisivanja i primjene drugih odredbi materijalnog i procesnog kaznenog odnosno prekršajnog prava. Ta je kontrola moguća na temelju većeg broja kriterija koji proizlaze iz Ustava. Oni, osim spomenutih načela, uključuju i druga, kao što su zabrana dvostruke osude za isto djelo, pretpostavka nedužnosti, načelo pravičnog postupka pa i načelo razmjernosti. Načelo razmjernosti je ovdje značajno kako u propisivanju tako i u primjeni postupovnih odredbi kaznenog i prekršajnog prava te izvršenju kaznenih i prekršajnih sankcija. No, bez obzira što je načelo razmjernosti i njegove parametre Ustavni sud Republike Hrvatske razvio u svojoj praksi, njegovoj primjeni u konkretnom slučaju nema mjesta. To zato što u užem smislu, povodom ustavne tužbe Ustavni sud odlučuje o povredi ljudskog prava ili temeljne slobode a ne o suglasnosti zakonske norme s Ustavom, ali i zato što u širem smislu, u nekom drugom slučaju, u ispitivanju ustavnosti zakonske odredbe o obaveznom izricanju zaštitne mjere prekršajnog ili sigurnosne mjere kaznenog prava, osim ranije spomenutih okvirnih ustavnih načela, Ustavni sud ne bi mogao primijeniti načelo razmjernosti.

U Zagrebu, 15. studenoga 2007. "

2. Suci Ustavnog suda Republike Hrvatske dr. sc. Smiljko Sokol, Agata Račan, mr. sc. Ivan Matija, Emilija Rajić i Mario Kos protive se izreci i obrazloženju Odluke iz sljedećih razloga:

"N. A. d.o.o. P i A. M. iz Lj., R. S. podnijeli su ustavnu tužbu protiv rješenja Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske kojim je odbijena žalba podnositelja i potvrđeno rješenje Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka Republike Hrvatske, Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora, Vijeća za prekršaje Lučke kapetanije Rijeka klasa: PRI 342-35/05-03/48, urbroj: 530-03-02/03-05-7 od 31. kolovoza 2005.

Prvostupanjskim rješenjem podnositelji su oglašeni krivima za prekršaj propisan člankom 993. stavkom 2. a u vezi sa stavkom 3. Pomorskog zakonika i kažnjeni novčanim kaznama. Uz novčanu kaznu izrečena je i zaštitna mjera oduzimanja plovnog objekta – jahte pod

nazivom 'I. 2', 'H.' i 'M 1', kojima je počinjen prekršaj, pozivom na članak 1008. stavak 2. Pomorskog zakonika i članak 41. stavak 1. i 2. Zakona o prekršajima.

U ustavnoj tužbi podnositelji ističu da su im osporenim aktima povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 14. stavkom 2., 16. stavkom 2., 18. stavkom 1., 29. stavkom 1. i člankom 31. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske. U ustavnoj tužbi i dopuni ustavne tužbe opširno obrazlažu razloge zbog kojih smatraju da su im povrijeđena naprijed navedena ustavna prava, predlažu usvajanje ustavne tužbe i ukidanje osporenih akata. Podnositelji ustavne tužbe podnijeli su i prijedlog za odgodu ovrhe.

Ustavni sud u Odluci od 14. studenoga 2007. odbio je ustavnu tužbu. Mišljenja smo da je ustavna tužba u konkretnom slučaju djelomično osnovana te da je osporene akte trebalo ukinuti u dijelu koji se odnosi na izricanje zaštitne mjere oduzimanja jahti, a odbiti u dijelu koji se odnosi na izrečenu novčanu kaznu za počinjen prekršaj. Naše stajalište temeljimo na ustavnoj interpretaciji odnosa članka 48. stavka 1. Ustava (jamči se pravo vlasništva) i članka 16. stavka 2. Ustava koji propisuje načelo razmjernosti (svako ograničenje slobode i prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju). U konkretnom slučaju postoji izrazito velika i neprihvatljiva nesrazmjernost između težine počinjenog prekršaja i ostvarene nedozvoljene zarade sa zaštitnom mjerom oduzimanja vlasništva jahti. Utvrđena nedozvoljena zarada za prijevoz osoba za pojedini plovni objekt-jahtu iznosi: 'I. 2' 3.300,00 EUR-a. 'H.' 2.390,00 EUR-a, jahta 'M. 1' 1.863,00 EUR-a. Prema navodu podnositelja ustavne tužbe procijenjena vrijednost plovnih objekata-jahti koje su oduzete iznosi 2.433,443,00 kn.

Posebno smatramo ustavnopravno neprihvatljivim obrazloženje Odluke u točki 11. kojom se utvrđuje da odredba članka 16. stavka 2. Ustava nije mjerodavna na čiju povredu podnositelji u ustavnoj tužbi ukazuju. Obrazloženje Odluke poziva se isključivo na odredbe Pomorskog zakonika, odakle slijedi da je u konkretnom slučaju odlučeno o zakonitosti, a ne povredi ustavnih prava (isto stajalište u istovjetnom predmetu izrazili smo u izdvojenom mišljenju uz Odluku Ustavnog suda broj: U-III-59/2006 od 22. studenoga 2006. (NN, br. 132/2006., www.usud.hr).

Ustavnom sudu je podneseno nekoliko prijedloga za ocjenu suglasnosti s Ustavom odredaba Pomorskog zakonika, između ostalog, i odredbe članka 1008. stavka 2. tog zakonika. Stoga je prema našem mišljenju prethodno trebalo provesti ustavnosudski postupak apstraktne kontrole odredbe članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika (ili pokrenuti postupak), a do

okončanja tog postupka donijeti privremenu mjeru pozivom na odredbu članka 67. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 99/99., 29/02., 49/02. – pročišćeni tekst). U dosadašnjoj praksi Ustavni sud donosio je rješenja o privremenoj mjeri do okončanja ustavnosudskog postupka apstraktne kontrole zakona (Rješenje Ustavnog suda broj: U-VIII-1033/1994 od 14. prosinca 1994.).

U Zagrebu, 21. studenoga 2007. "

3. Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske dr. sc. Željko Potočnjak glasovao je za usvajanje ustavne tužbe, međutim nije suglasan s dijelom obrazloženja predmetne Odluke iz razloga koje je ranije detaljno izložio u Izdvojenom mišljenju uz Odluku broj: U-III-59/2006 od 22. studenoga 2006. (NN, br. 132/06.), a iz kojeg izdvajamo sljedeće:

"Mislim da je pobijanim rješenjima, donesenim u prekršajnom postupku, podnositelju ograničeno pravo vlasništva zajamčeno člankom 48. stavkom 1. Ustava. U takvom slučaju Ustavni sud u povodu podnesene ustavne tužbe, po mojem mišljenju, mora provjeriti da li u konkretnom slučaju ograničenje Ustavom zajamčenog prava vlasništva udovoljava standardima iz članka 16. Ustava. Smatram da je stav o kontroli ustavnosti, a naročito razmjernosti ograničenje Ustavom zajamčenog prava vlasništva trebao biti izražen u točki 7. obrazloženja predmetne odluke.

Međutim, cijeneći sve u obrazloženju odluke navedene okolnosti predmetnog slučaja (narav prekršaja, teškoće u utvrđivanju stvarne dobiti koje je podnositelj ostvario radnjama koje čine biće toga prekršaja), osobno smatram da pobijanim rješenjima podnositelju nije nerazmjerno ograničeno Ustavom zajamčeno pravo vlasništva. Pri tome napominjem da je odluka o odbijanju ustavne tužbe u skladu s dosadašnjom praksom Ustavnog suda da krajnje restriktivno ispituje visine kazni i mjera sigurnosti izrečenih u kaznenim i prekršajnim postupcima. Okolnosti ovog predmeta, po mojem mišljenju, nisu takve da bi u svezi s njim Ustavni sud trebao značajnije izmijeniti svoju dosadašnju praksu.

U Zagrebu, 16. studenoga 2007. "

UMJESTO ZAKLJUČKA / *Instead of Conclusion*

Kod ovakvih odluka Ustavnog suda kojima je odbijena ustavna tužba, u dijelu obrazloženja kojim se argumentira zašto zaštitnom mjerom oduzimanja vlasništva jahte podnositelju nisu povrijeđena ustavna prava na koje upućuje u ustavnoj tužbi, postavlja se pitanje

mogućnosti i dopustivosti ustavnosudskog ukidanja pojedinačnog akta koji je donesen sukladno zakonu, ali uz mogućnost protivnu zaštićenom ustavnom pravu, uz održavanje na snazi eventualne neustavne zakonske odredbe na temelju koje je taj pojedinačni akt (koji je zakonit, ali je, moguće, neustavan) bio donesen. U obrazloženju predmetnih odluka kao argument se navodi da se odredbom članka 48. stavka 1. Ustava jamči pravo vlasništva, ali da je u ovim slučajevima oduzimanje predmeta prekršaja propisano odredbom članka 1008. stavka 2. Pomorskog zakonika.

Iz naprijed navedenoga dijela obrazloženja izrijekom slijedi ustavnopravno shvaćanje da zakonska odredba može derogirati zajamčeno ustavno pravo. Ovakvo obrazloženje s motrišta buduće prakse Ustavnog suda svakako nije i ne može biti prihvatljivo jer je protivno obvezi zakonodavca da poštuje ustavnopravni poredak, a iz navedenog obrazloženja Odluke proizlazi shvaćanje da pri odlučivanju o ustavnim tužbama Ustavni sud odlučuje o zakonitosti, a ne o povredi ustavnih prava, to jest shvaćanje da se zakonom može obrazložiti neprimjenjivanje ustavnih odredaba kojima se jamče ljudska prava i temeljne slobode.

Dakle, nakon ovakvih odluka Ustavnog suda ostaje otvoreno ustavnopravno pitanje mogućnosti ili nemogućnosti ukidanja zakonite presude (pojedinačnog akta) bez tangiranja možebitno neustavne zakonske odredbe na temelju koje je sama odluka i donesena.

Većinsko stajalište iz izdvojenih mišljenja ustavnih sudaca odnosi se na mogućnost da Ustavni sud, u postupku povodom ustavne tužbe, ukida zakoniti pojedinačni akt zbog neustavnosti zakonske odredbe na kojoj je taj akt utemeljen, a da ne ukida neustavni zakonski propis.

Autor je mišljenja da bi svim takvim slučajevima mogućeg poništenja pojedinačnog akta (poništanjem se poništavaju i pravne posljedice) ili ukidanja pojedinačnog akta (ukidanjem se onemogućava daljnje provođenje pravnih posljedica) trebao prethoditi postupak ocjene ustavnosti samog zakona (određene zakonske odredbe ili odredbi) na kojemu je utemeljen osporeni pojedinačni akt.

Pomorski propisi zabranjuju registriranim domaćim tvrtkama obavljanje gospodarske djelatnosti iznajmljivanja brodica ili jahta strane državne pripadnosti, što znači da carinarnice više ne odobravaju privremeni uvoz poradi iznajmljivanja takvih plovila. Naime, novim Pomorskim zakonikom i podzakonskim aktima propisano je da se prijevoz osoba jahtom ili brodicom uz naknadu u unutarnjim morskim vodama i

teritorijalnom moru Republike Hrvatske može obavljati samo brodicom ili jahtom hrvatske državne pripadnosti koja je u vlasništvu domaće fizičke ili pravne osobe i koja ispunjava uvjete utvrđene posebnim propisom što ga donosi ministar za pomorstvo. Time je Državni proračun ostao bez važnoga izvora prihoda koji se naplaćivao na privremeni uvoz plovila uz djelomično oslobođenje od plaćanja carine i poreza, to jest na tzv. amortizaciju plovila. Korištenje tim institutom, u skladu s domaćim i međunarodnim pravom, već dugo godina primjenjivalo se i provodilo u Republici Hrvatskoj. Sada se dogodilo to da su gotovo sva ta strana plovila „uvezena“ u Republiku Hrvatsku tako da su, u velikoj većini slučajeva, osnovane fiktivne (nove) domaće tvrtke, a pri puštanju plovila u slobodan promet plaćena su ova davanja:

- **carina ... 0 kn** (uvezena plovila razvrstana su u tarifne podbrojeve unutar tarifnog broja 8903 Carinske tarife „ex. za obavljanje djelatnosti (charter)“ s carinskom stopom „sl“ - slobodno ili u neke druge odgovarajuće tarifne podbrojeve uz primjenu preferencijalne stope carine i prilaganje potvrde o podrijetlu plovila EUR 1);
- **PDV (plaćen je kao pretporez, koji se vraća) ... 0 kn ;**
- **posebni porez (trošarina) ... 0 kn** (člankom 7. stavkom 4. Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove - NN, br. 139/97., 105/99., 55/00., 127/00., 107/01., 44/03. i 95/04. -
- posebni porez se ne plaća na plovila koja obavljaju registriranu gospodarsku djelatnost).

UKUPNO ... 0 kn za Državni proračun.

Time, prema autorovu mišljenju, očito nije spriječeno nezakonito iznajmljivanje plovila - tzv. crni *charter*, već je ukinuta posve zakonita gospodarska djelatnost koja se može, sasvim suprotno crnom *charteru*, nazvati bijelim *charterom*, a koja se dugi niz godina obavljala prema odredbama Istanbulske konvencije, odredbama Carinskog zakona (NN, br. 78/99., 94/99., 117/99., 73/00., 92/01., 47/03. i 136/06.) i Uredbi za provedbu Carinskog zakona (NN, br. 161/03. i 69/06.), koje se odnose na privremeni uvoz robe i na koju se udjelatnost naplaćuju sva davanja propisana hrvatskim zakonima. Naime, prema Istanbulskoj konvenciji i odredbama citiranih hrvatskih carinskih propisa, privremeni uvoz plovila može se odobriti s potpunim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza (Aneks C - privremeni uvoz plovila za individualno korištenje) ili djelomičnim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza (Aneks E

- privremeni uvoz plovila u svrhu iznajmljivanja)³.

Jesu li ili nisu navedene odredbe novih pomorskih propisa u nesuglasju i suprotnosti s Istanbulskom konvencijom – Anexom E o robi uvezenoj s djelomičnim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza, kojoj je pristupila Republika Hrvatska, a samim tim i neustavne, pitanje je koje se, prema autorovu mišljenju, samo po sebi postavlja?

Prema odredbi članka 140. Ustava Republike Hrvatske, međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, a koji su na snazi, čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona. Prema tome, dio pravnog poretka Republike Hrvatske postala je i Istanbulska konvencija, gdje se u članku 2. propisuje da se svaka ugovorna strana obvezuje dopustiti privremeni uvoz, u skladu s odredbama Konvencije, za robu (uključujući prijevozna sredstva) navedenu u aneksima Konvencije. Izraz „roba (uključujući prijevozna sredstva)“ rabi se kako bi se upozorilo da su, za potrebe ove Konvencije, prijevozna sredstva posebna kategorija robe te se nije smatralo dovoljnim upotrijebiti samo riječ „roba“ u koju bi bila i uključena prijevozna sredstva⁴. Dakle, člankom 2. Istanbulske konvencije određuje

³ Iznos uvoznih carina i poreza koje se naplaćuju prema članku 5. Aneksa E. Istanbulske konvencije ne smije prijeći 5% iznosa uvoznih carina i poreza koji bi se naplatili da je roba ocarinjena na dan kad je roba prijavljena za privremeni uvoz, za svaki mjesec ili dio mjeseca tijekom kojega je roba prijavljena za privremeni uvoz uz djelomično oslobođenje od plaćanja. Stopa od 5% za svaki mjesec ili dio mjeseca najveća je dopuštena. Ugovorne strane slobodne su odrediti samo manju stopu. Iznos uvoznih carina i poreza koji se naplaćuje prema članku 6. istog Aneksa, ni u kom slučaju ne smije prijeći iznos koji bi se naplatio da je roba carinjena na dan kad je prijavljena za privremeni uvoz. Tu je riječ o ograničenju svote uvoznih carinskih davanja i poreza, i ta ukupna svota neće premašiti iznos što bi se naplatilo da je roba ocarinjena i puštena u slobodan promet na domaćem tržištu na dan kada je prijavljena za privremeni uvoz, pa je taj dan odlučujući za primjenu odredaba na temelju kojih se obračunava svota uvoznih carinskih davanja i poreza, kao što su stope carine i poreza, tečaj valute itd. Potrebno je naglasiti da se odredbe ovog Aneksa primjenjuju iznova svaki put kad se roba privremeno uveze. Za robu koja se privremeno uvozila više puta, ukupna svota naplaćenih carinskih davanja i poreza može premašiti vrijednost što bi se naplatila da je roba ocarinjena u trenutku kad je prvi put uvezena. Iznos uvoznih carina i poreza koji se moraju platiti po Aneksu utvrdit će mjerodavno tijelo po završetku privremenog uvoza (članak 7. Aneksa E). Ondje gdje se, u skladu s člankom 13. Istanbulske konvencije, postupak privremenog uvoza završi carinjenjem, iznos bilo kakvih uvoznih carina i poreza koji je već bio naplaćen po djelomičnom oslobođenju odbit će se od iznosa uvoznih carina i poreza koje treba platiti pri carinjenju. Prije nego se odobri novo carinski dopušteno postupanje ili uporaba za robu u postupku privremenog uvoza s djelomičnim oslobođenjem od plaćanja carine, mora se platiti carina sukladno članku 151. Carinskog zakona. Naime tim člankom propisano je da se svota uvozne carine koja se plaća za robu u postupku privremenog uvoza s djelomičnim oslobođenjem od plaćanja uvozne carine, određuje za svaki mjesec ili za dio mjeseca u kojemu se roba nalazi u postupku u visini od 3% od svote carine koju bi trebalo platiti za robu kad bi ona bila puštena u slobodni promet na dan prihvaćanja deklaracije za stavljanje robe u postupak privremenog uvoza, a što je manje od maksimalno propisane stope od 5% prema Aneksu E. Istanbulske konvencije.

⁴ Vidi komentar uz članak 2. Istanbulske konvencije, „Carinski vjesnik“, br. 4-5, svibanj 1999., strana 10.

se načelo po kojemu ugovorne strane preuzimaju obvezu odobravanja privremenog uvoza za svu robu (uključujući prijevozna sredstva) navedenu u aneksima Konvencije.

U članku 24. stavku 4. Istanbulske konvencije propisano je da članica, država ili carinski teritorij spomenuti u stavicama 1. i 3. tog članka, treba u trenutku potpisivanja bez rezerva glede ratifikacije ili u trenutku ratifikacije ili pristupanja Konvenciji, odrediti koje anekse prihvaća, s tim da je obvezno prihvaćanje Aneksa A i barem još jednog aneksa. Naknadno je moguće obavijestiti depozitara (glavnog tajnika Vijeća) o prihvaćanju jednoga ili više dodatnih aneksa.

Pristupajući toj konvenciji Republika Hrvatska izjavila je rezerve na Anex A, Anex B.5. i Anex D, a na Anex E nisu izjavljene nikakve rezerve.

Kako se navedenim odredbama zabranjuje samo gospodarska djelatnost iznajmljivanja stranih plovila u Republici Hrvatskoj, dok se gospodarska djelatnost iznajmljivanja ostalih stranih prijevoznih sredstava (zrakoplova, kamiona, šlepera, putničkih vozila, autobusa itd.) ne zabranjuje, time su, prema autorovu mišljenju, povrijeđene i odredbe članka 49. Ustava Republike Hrvatske (NN, br. 41/01. - proč. tekst i 55/01.), kojima je propisano da je poduzetnička i tržišna sloboda temelj gospodarskog ustroja Republike Hrvatske, te da država osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu i da je zabranjena zlouporaba monopolskog položaja određenog zakonom.

Mišljenje o neustavnosti navedenih odredbi Pomorskog zakonika i Uredbe, ovaj autor temelji na činjenicama kojima je navedenim odredbama:

- *ukinuta primjena Aneksa E Istanbulske konvencije za sve vrste plovila;*
- *ukinuta primjena članka 150. i 151. Carinskog zakona i članka 292. Uredbe za provedbu Carinskog zakona za sve vrste plovila;*
- *onemogućeno svim registriranim domaćim charter tvrtkama daljnje obavljanje zakonom propisane djelatnosti iznajmljivanja stranih plovila u carinskom području Republike Hrvatske, koju su djelatnost godinama obavljali sukladno prethodno provedenom zakonom propisanom postupku privremenog uvoza za takvu vrstu robe kod ovlaštene carinarnice (plovila brodovi, jahte i brodice), prema Aneksu E Istanbulske konvencije i člancima 150. i 151. Carinskog zakona te članku 292. Uredbe za provedbu Carinskog zakona;*
- *zabranjen samo privremeni uvoz stranih plovila i samo gospodarska djelatnost iznajmljivanja stranih plovila u Republici Hrvatskoj, dok*

privremeni uvoz i gospodarska djelatnost iznajmljivanja ostalih stranih prijevoznih sredstava nije zabranjena;

- *ukinut znatan izvor prihoda za Državni proračuna koji se naplaćivao na spomenutu registriranu gospodarsku djelatnost, to jest privremeni uvoz uz djelomično oslobođenje od plaćanja carine i poreza na plovila, ili na tzv. amortizaciju plovila, a koji se sasvim zakonito i u skladu s domaćim i međunarodnim pravom dugo godina primjenjivao i provodio u Republici Hrvatskoj.*

LITERATURA / References

Dominis, Ž. – „Zabrana gospodarske djelatnosti stranim plovilima namijenjenim športu i rasonodi na moru i unutarinim vodama Republike Hrvatske“, »Carinski vjesnik«, br. 5/2001.

Dominis, Ž. – „Privremeni uvoz plovila nautičkog turizma u svrhu iznajmljivanja“, »RRiF -RAČUNOVODSTVO, REVIZIJA i FINACIJE«, br. 4/2001.

Dominis, Ž. – „Plovila pod stranom zastavom u vodama Republike Hrvatske“, »RiF - RAČUNOVODSTVO i FINACIJE«, br. 11/2001.

Dominis, Ž. – „Novi propisi u hrvatskom nautičkom turizmu“, »Naše more« br. 48(5-6)/2001.

Dominis, Ž. – „Crni charter u hrvatskom nautičkom turizmu“, »Naše more« br. 49(1-2)/2002.

Dominis, Ž. – „Novim propisima protiv zloporaba sa plovilima koja plove pod stranom zastavom“, »RiF - RAČUNOVODSTVO i FINACIJE«, br. 4/2002.

Dominis, Ž. – „Postupak inspeksijskog nadzora proizvoda čiji se promet oporezuje posebnim porezima“, »RiF - RAČUNOVODSTVO i FINACIJE«, br. 7/2002.

Dominis, Ž. – „Uplovljavaju li brodovi u zonu sive ekonomije?“, »RiF -RAČUNOVODSTVO i FINACIJE«, br. 8/2002.

Dominis, Ž. – „Stop crnom charteru?“, »Carinski vjesnik«, br. 2/2002.

Dominis, Ž. – „Inspeksijski nadzor trošarinskih obveznika“, »Carinski vjesnik«, br. 5/2002.

Dominis, Ž. – „Jesu li neki brodovi u lancu crnog chartera?“, »Carinski vjesnik«, br. 7/2002.

Dominis, Ž. – „Posljedice nedefiniranosti pojma »strani brod«“, »Carinski vjesnik«, br. 6/2004.

Dominis, Ž. – „Novi Pomorski zakonik s motrišta carinskoga i poreznog prava“, »Carinski vjesnik«, br. 2/2005.

Dominis, Ž. – „Vinjetom protiv crnog chartera“, »Carinski vjesnik«, br. 3/2005.

Dominis, Ž. – „Zakoniti upis nezakonito uvezenih plovila“, »Carinski vjesnik«, br. 4/2005.

Dominis, Ž. – „Novi pravilnik i pitanje ustavnosti zabrane djelatnosti iznajmljivanja stranih plovila“, »Carinski vjesnik«, br. 5/2005.

Dominis, Ž. – „Nautički turizam i novi propisi - I dio“, »Informator«, br. 5153/2005.

Dominis, Ž. – „Nautički turizam i novi propisi - II dio“, »Informator«, br. 5155/2005.

Dominis, Ž. – „Može li se zabranom „bijelog“ spriječiti „crni charter“ u hrvatskom nautičkom turizmu? - I dio“, »Informator«, br. 5158/2005.

Dominis, Ž. – „Može li se zabranom „bijelog“ spriječiti „crni charter“ u hrvatskom nautičkom turizmu? - II dio“, »Informator«, br. 5159/2005.

Dominis, Ž. – „Rješava li novi pomorski zakonik pitanje „crnog chartera“ na našem moru?“, »Novi Informator«, br. 5307/2005.

Dominis, Ž. – „Novi Pomorski zakonik i nezakonito iskorištavanje brodova“, »RiF - RAČUNOVODSTVO i FINACIJE«, br. 2/2005.

Dominis, Ž. – „Nautički turizam i novi pomorski propisi“, »RiF - RAČUNOVODSTVO i FINACIJE«, br. 5/2005.

Dominis, Ž. – „AKTUALNOSTI U CARINSKOM I DEVIZNOM POSLOVANJU“, »SEMINARSKI MATERIJAL “TEB“ - POSLOVNO SAVJETOVANJE«, Opatija/2005.

Dominis, Ž. – „Novi Pomorski zakonik s motrišta carinskog prava“, »Naše more« br. 52(5-6)/2005.

Dominis, Ž. – „Teškoće u otkrivanju i kažnjavanju „crnog chartera“ stranim mega jahtama“, »Carinski vjesnik«, br. 1/2006.

Dominis, Ž. – „Nova Uredba za strane jahte i brodice namijenjene sportu i rasonodi“, »Carinski vjesnik«, br. 5/2006.

Dominis, Ž. – „Novine u Pravilniku o brodicama i jahtama“, »Carinski vjesnik«, br. 10/2006.

Dominis, Ž. – „Produljen boravak za strana plovila nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj“, »Novi Informator«, br. 5498/2006.

Dominis, Ž. – „Carinski zakon - Redakcijski pročišćeni tekst Zakona s napomenama uz pojedine odredbe i pojmovnim kazalom (Nar. nov., br. 78/99, 94/99, 117/99 - ispr., 73/00, 92/01, 47/03 i 140/05);“, »Novi Informator«, 2006.

Dominis, Ž. – „Informacije za poduzetnika koji uvoze plovila“, »RRiF -RAČUNOVODSTVO, REVIZIJA i FINACIJE«, br. 10/2006.

Dominis, Ž. – „Postupak privremenog uvoza prijevoznih sredstava i plovila nautičkog turizma“, »TEB“ -

POSLOVNO SAVJETOVANJE, časopis "FINACIJE I POREZI"«, br. 8/2006.

Giunio, Miljenko A. - „Ustavna zaštita vlasništva u kontekstu ograničenja pomorske kabotaže i drakonskih kaznenih sankcija“ - PRAVO U GOSPODARSTVU, siječanj 2007.

Grabovac I.: *Suvremeno hrvatsko pomorsko pravo i Pomorski zakonik*- Književni krug, Split, 2005.

Tomašić, J. – „Razvrstavanje nekih plovila i vozila u Carinsku i Poreznu tarifu“, »Carinski vjesnik«, br. 6/2005.

- Konvencija o privremenom uvozu (NN-Međunarodni ugovori, br. 16/98. i 1/03.);
- Carinski zakon (NN, br. 78/99., 94/99., 117/99.-ispravak, 73/00., 92/01., 47/03., 140/05. i 138/06.);
- Uredba za provedbu Carinskog zakona (NN, br. 161/03., 69/06. i 5/07.);
- Community Customs Code - Council Regulation (EEC) No 2913/92 („Službeni list“ EU, br. 302/92 - 117/05.);
- Commission Regulation, EC No 2454/1993 for the implementation of Council Regulation No 2913/1992 establishing the Customs Code („Službeni list“ EU, br. 253/93.);
- Pomorski zakonik (NN, br.181/04. i 76/07.);
- Recreational Crafts Directive RCD 2003/44/EC - „Službeni list Europske unije“, br. 214 od 26. 08. 2003.
- Pravilnik o posebnostima carinskog postupka u pomorskom, riječnom i zračnom prometu (NN, 62/00. i 81/00.);
- Uredba o uvjetima za dolazak i boravak stranih jahti i brodica namijenjenih športu i razonodi u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske (NN, br. 40/06.);
- Pravilnik o brodicama i jahtama (NN, br. 27/05.);
- Pravilnik o uvjetima koje mora zadovoljavati plovni objekt, te fizička ili pravna osoba koja obavlja djelatnost iznajmljivanja plovila (NN, br. 41/05);
- Pravilnik o mjerilima za utvrđivanje vrijednosti oduzetih brodova i brodica (NN, br. 64/05).

Rukopis primljen: 26. 2. 2008.

